

een haat voor elkaar die van een bijzondere venijnigheid was. Zulks vormde voor *Generalkommissar* Schmidt een niet gering probleem. Het Duitse propaganda-apparaat dat hij in Nederland aantrof, was onderdeel geweest van de Duitse legatie in Den Haag maar het *Proni* had daar van '34 af ook een eigen vertegenwoordiger gehad. De eerste nieuwe krachten die uit de sfeer van het *Proni* aan dat apparaat toegevoegd werden, kwamen, als Freudenberg en Taubert bij de radio, met de Duitse troepen ons land binnen. Het viel Schmidt niet mee, de onder hem ressorterende dienst een homogeen karakter te geven. Zo was Goebbels al spoedig van mening dat de propagandisten van het *Auswärtige Amt* lang niet snel genoeg uitgeschakeld werden; het was ter bespoediging van dat proces dat hij zich eind juni naar Den Haag begaf waar zijn komst, gelijk reeds vermeld, toevallig samenviel met Anjerdag (29 juni).¹ Goebbels slaagde er toen niet in, zijn doel geheel te bereiken; dat hing samen met het feit dat Seyss-Inquart niet aan de leiband van het *Proni* wenste te lopen. Voor de beïnvloeding van de pers werd door deze dus een aparte dienst opgericht, de *Presseabteilung im Stabe des Reichskommissars* die een ruime mate van zelfstandigheid behield. Hoofd van die afdeling werd Janke die wij al eerder noemden, en Goebbels moest er in berusten dat de voornaamste functionaris van het *Proni* die vóór mei '40 in Den Haag werkzaam was, Heinrich Hushahn (de lezer ontmoette hem reeds als de man die onmiddellijk na de capitulatie het ANP gelijkschakelde) als *persönlicher Pressereferent des Reichskommissars* min of meer op een zijspoor gerangeerd werd. Het beleid van de *Presseabteilung* was eerder op geleidelijkheid gericht dan op bruusk ingrijpen; daarmee kwam zij nogal eens in botsing met Hushahn en met andere ambtenaren van het *Proni* die naar Den Haag gedetacheerd waren en daar toegevoegd aan een van de belangrijkste onderdelen van Schmidts *Generalkommissariat*: de *Hauptabteilung für Volksaufklärung und Propaganda*.

Hoe die *Hauptabteilung* er precies uitzag, willen wij hier niet vermelden:

¹ Ook Goebbels begreep van Nederland weinig. 'Der Holländer', schreef hij in februari '42 na een lang gesprek met Seyss-Inquart, 'ist an sich ein unpolitisches Wesen. Der Calvinismus und die materielle Genussucht haben ihm einen ganz eigenen öffentlichen Charakter verliehen. Dieser ist uns in gewisser Weise völlig fremd. Mit kulturellen Einrichtungen kann man deshalb in Holland nicht sehr viel machen weil der Holländer an solche Dinge nicht gewohnt ist und sie kaum kennt. Seine Sturheit ist unüberbietbar.' (J. Goebbels: *Tagebücher 1942-1943*, p. 90 (15 febr. 1942)). Voor Seyss-Inquart had Goebbels waardering, en hij wilde hem te vriend houden, mede omdat hij in hem een mogelijke opvolger van de gehate von Ribbentrop zag. Eind '43 bevorderde Goebbels dat Seyss-Inquart als opvolger van Hans Frank president van de *Deutsche Akademie* werd.